

Het landgoed dat Parc Spelderholt huisvest is een oase van rust. Het kasteel, het hotel en de overige gebouwen rijzen statig uit het groen op. Maar deze rust is ook bedrijvig. De Spelderholt Academie is een opleidingsinstituut waar je bepaald niet komt om uit te rusten. 'Geschikt voor iedereen met een verstandelijke beperking die gemotiveerd is om zichzelf verder te ontwikkelen en bereid is hiervoor hard te werken'. Zo staat het luid en duidelijk in de wervende folder van de Academie.

De jongelui die hier na het VSO, het ZMLK of de Praktijkschool een opleiding genieten, worden gestimuleerd om hun eigen, persoonlijke grenzen te zoeken. Ieder op z'n eigen niveau, in z'n eigen tempo, maar wel met de opzet om eruit te halen wat erin zit.

'Op weg naar werk' is een thema dat we in dit SDS-jubileumjaar op meerdere manieren belichten. (1) In de prachtige omgeving van Beekbergen ligt Parc Spelderholt, waar jongeren met een functiebeperking intern een beroepsopleiding op maat kunnen volgen. De vraag is: welk perspectief heeft een jongere met Downsyndroom na een opleiding aan deze zeer professioneel ogende Spelderholt Academie? We vroegen het de voorzitter van de Raad van Bestuur, Wouter van Santen en lieten ons rondleiden door een zelfverzekerde studente. • tekst Rob Goor en Erik de

Graaf, foto's Rob Goor

Spelderholt: op weg naar een

De lat wordt op een plezierige manier toch relatief hoog gelegd. Wouter van Santen verklaart dit met zijn visie op de mens achter zijn studenten: 'Mensen met een beperking hebben evenveel recht op geluk, op zelfrespect en op ontwikkeling. Ze hebben recht op een sterk ego. Dan moet je focussen op wat ze goed kunnen en willen. En dat levert het enthousiasme op waarmee ze zich door kunnen ontwikkelen.'

Kortom, de voorzitter van de Raad van Bestuur stelt dat zijn leerlingen er echt bij horen. 'Ze moeten er niet alleen zijn, ze mogen er ook zijn. Dat is de basis van het werk.'

Voorzichtig

Van Santen oogt als een voorzichtig manager, die weet dat je geduld en doorzettingsvermogen moet hebben. Hij is nu drie jaar actief op Spelderholt en inmiddels heeft hij de eerste studenten uit die periode de opleiding zien afronden. 'We hebben nu 40 studenten, maar we groeien straks door naar 50. Komend jaar wordt de uitstroom ook wat groter. Over drie jaar verwachten we met 80 studenten hier ons maximum te bereiken.'

De meeste studenten op Spelderholt volgen de leergangen horeca- of zorg-assistent. Zo'n 10 procent van de studenten bestaat uit jongeren met Downsyndroom. De missie van de Spelderholt Academie, zo benadrukt Van Santen nog eens, is zoveel mogelijk leren, maar dan wel op het hoogst haalbare eigen niveau. Daarom ook kent Spelderholt

ruwweg drie eindresultaten. Het hoogste opleidingsniveau resulteert in een landelijk erkend ROC-diploma op niveau 1. 'Niet alle leerlingen halen dit', geeft Van Santen aan. 'Een niveau lager levert een Spelderholt-diploma op, en als dat niet haalbaar is, dan zijn er Spelderholt-certificaten te halen.' De drie niveau's weerspiegelen elk ongeveer 30 procent van het aantal studenten. 'Het grootste verschil in niveau is de mate van zelfstandigheid die de jongelui kunnen bereiken.'

Intern

Zelfstandigheid is het sleutelwoord bij deze opleidingen. Uiteindelijk gaat het er om de studenten zoveel mogelijk kansen te bieden op een eigen leven, waarin ze daadwerkelijk een plaats op maat in de maatschappij kunnen innemen. Met een al of niet betaalde baan. Kortom, met een zo zelfstandig mogelijke woon- en werksituatie.

Daarom ook is de Spelderholt Academie een volledig interne opleiding.

De studenten wonen op de campus, in huizen waar begeleiding en zelfstandigheid op hun niveau wordt geboden. Van Santen: 'Het intern volgen van de opleiding is een voorwaarde voor succes. Natuurlijk willen we ze een vak leren, maar het begint met leren communiceren, met praten in de groep. Lessen in beroepshouding, in sociale vaardigheden. Dat is belangrijk, daar leggen we vooral het eerste jaar de nadruk op. Leren en wonen betekent samen optrekken. Wat overdag wordt geleerd, wordt in de huizen waar de studenten wonen direct 'ingeoefend'. Als de student thuis woont, waar mogelijk weer andere normen worden gehanteerd, dan mis je dat proces. Dat is sneu.'

Verrast

De studenten krijgen aan de Spelderholt Academie een 'toegesneden' leer- en woonplan. Een individuele benadering met veel aandacht van praktijkbegeleiders. Wat is effect op de jongeren, die zo toch in een heel andere wereld terecht komen?

'We zien een groot verschil; ik ben bijna altijd positief verrast', reageert Van Santen enthousiast. Hij noemt het voorbeeld van een autistische jongen die echt 'los' is gekomen en op zijn manier zijn weg begint te vinden. De studenten ontplooiën zich, ontdekken een nieuwe wereld. Negatieve uitzonderingen signaleert Van Santen vooral bij relationele gevallen. 'Een echtscheiding thuis, of een begeleider hier die vertrekt, dat geeft soms wel wat zorgen.'

Marit Bakker glundert in het restaurant. Linksonder: Wouter van Santen, voorzitter van de Raad van Bestuur. Rechts onder het fraaie kasteel van Parc Spelderholt.

eigen bestaan

Het leer- en woonplan voorziet gemiddeld in een verblijf op Parc Spelderholt van twee jaar. Maar ook hier zijn de grenzen niet strak. Het kan eenvoudig korter of langer. 'Het wordt regelmatig drie jaar. Het moment dat een student vertrekt, hangt af van wat we nog kunnen toevoegen en ook van het praktische moment wanneer ze kunnen verhuizen.'

Werk

Dan de grote vraag. Wat zijn de kansen van de studenten als zij hun interne opleiding aan de Spelderholt Academie afronden en de Boze Buitenwereld betreden? Staan er werkgevers voor hen in de rij? Speelt Spelderholt ook in deze fase nog een uitgesproken rol?

Van Santen glimlacht. 'Het gaat er eerst om waar de student gaat wonen. Wat heeft hij of zij geleerd en waar kun je daar iets mee doen. En waar vind je een goede en leuke stage-plek? Spelderholt is zeker actief in dit traject. Er zijn verschillende mogelijkheden. We zien soms dat ouders zelf iets hebben kunnen regelen voor hun kind. Maar om een bedrijf te zoeken waar een jongere kan starten, krijgen we bijvoorbeeld ook hulp van de Kamer van Koophandel. En van business- en Rotary-clubs. Die spelen een grote rol in het netwerken tussen onderwijs en werk. Daarnaast is er de mogelijkheid om met behulp van een job-coach iets in gang te zetten. We hebben onder meer contact met Refrisk, een grote landelijke jobcoachorganisatie. Zo monitoren we hoe onze studenten hun

weg vinden. We zoeken ook periodiek contact met ze. We bieden ze echt maximale ondersteuning, ook als ze hier niet meer wonen.'

Het resultaat van al die inspanningen noemt Van Santen 'bescheiden'. 'Ik ben voorzichtig. Maar we boeken resultaten. En met al onze inzet verwacht ik de komende jaren meer.'

Downsyndroom

Dat is het algemene beeld. Ja, het is zeker positief. Maar hoe kijkt Wouter van Santen nu aan tegen zijn studenten met Downsyndroom? Wat heeft de Spelderholt Academie nu specifiek aan hen te bieden?

Van Santen glimlacht opnieuw. 'We leren jongens en meisjes met Downsyndroom om vrienden te maken, om dingen samen te doen. Om hun weg te vinden in een werkgemeenschap. Door te leren hoe ze met anderen kunnen omgaan, worden ze socialer. En we maken ze weerbaar.'

Na het gesprek met Van Santen worden we op het complex van Spelderholt rondgeleid door Marit Bakker. Ze is 19 jaar, in het tweede jaar van haar opleiding en is het toonbeeld van een zelfverzekerde studente. Die komt er wel!

(1) Zie Down+Up 83, herfst 2008, 'Zelf werk zoeken met de nieuwe Wsw?', pagina 30, en het vervolg hierop in deze Down+Up, pagina 27: 'David is nr. 100 op de wachtlijst'. In een volgende Down+Up willen we een beeld schetsen van een Spelderholt-student met Downsyndroom.

Wat biedt Spelderholt?

De Spelderholt Academie biedt vakgerichte opleidingen aan in de horeca, het onderhoud of in de zorg- en dienstverlening voor mensen met een functiebeperking en/of een verstandelijke belemmering. 'De leergangen zijn geschikt voor gemotiveerde schoolverlaters van VSO/ZMLK. De aard van een eventuele functiebeperking is van minder belang'. De Spelderholt Academie kent zeven richtingen:

- assistent gastheer/gastvrouw
- facilitair assistent
- keukenassistent
- zorgassistent
- assistent tuin en terrein
- technisch onderhoudsassistent
- assistent fietsmaker

Tijdens de interne opleiding verblijven de studenten op de campus in een van de huizen die op hun mate van zelfstandigheid zijn afgestemd.

Spelderholt organiseert zeer regelmatig open dagen voor leerlingen, ouders, begeleiders, docenten VSO/ZMLK, MEE, UWV en zorginstellingen. Aankomende studenten kunnen eerst drie dagen proefdraaien.

De financiering van de opleiding is verdeeld in een aantal posten. De kamer waar de studenten verblijven en hun eten en drinken wordt betaald van hun Wajong-uitkering, eventueel aangevuld door de ouders. De woonbegeleiding en het leerplan wordt bekostigd uit hun PGB, met ondersteunende en activerende begeleiding plus huishoudelijke hulp.

Spelderholt heeft geen inzage in wat ouders precies bijdragen omdat zij zelf verantwoordelijk zijn voor de aanvraag van het PGB. Ouders vragen hiervoor advies aan bijvoorbeeld MEE en Per Saldo. Het CIZ staat steeds meer open voor een rechtstreekse vergoeding. In bijzondere gevallen is er ook een fonds van Vrienden van Parc Spelderholt, dat kan bijspringen.

Parc Spelderholt beschikt op het terrein verder over een hotel - waar de opleidingen in de praktijk worden gebracht - dat is geschikt voor logeerweekeinden voor jongeren, schoolkampen en gezinnen. Het hotel heeft een zwembad, een fitnessruimte, snoezelruimte, een tennis- en midgetgolfbaan, een speeltuin en een belevingstuin.

De accommodaties bieden verder gelegenheid tot particuliere en zakelijke bijeenkomsten, met conferentieruimtes in het centrale kasteel en het hotel. De keuken van het hotel is ingericht op zowel zakelijke als feestelijke gezelschappen.

Zie verder: www.parcspelderholt.nl

In het vorige nummer van Down+Up schreven we over de opleidingen op Parc Spelderholt (D+U 84, pagina 30-31). Nu het zelf geschreven verhaal van oud-studente Lize Weerdenburg (21). Lize genoot haar (vervolg)opleiding op Spelderholt. Na een afgeronde VMBO en aansluitend een MBO-opleiding Verwerking Agrarische Producten (nivo 1), volgde zij de opleiding voor facilitair medewerker en gastvrouw op Parc Spelderholt. In die periode deed zij tevens een ROC-opleiding horeca-assistent en sloot deze af met een diploma (nivo 1). Nu is ze met plezier aan het werk. • Lize Weerdenburg,

Odiijk, foto Bart Weerdenburg

Gelukkig in de Jumbo

Ik werk vijf ochtenden in de week in de supermarkt de Jumbo. Op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag werk ik tot 13.00 en woensdag tot 12.00. Ik ben er 's ochtends vroeg om 8.00 uur, dus 24 uur in de week. Ik krijg nog begeleiding van mijn jobcoach Mark Smit. Hij komt een keer in de week langs om te kijken hoe het gaat en eventjes te praten met mij of ik vooruit ben gegaan en wat de werkbegeleider ervan vindt. Hij vraagt of ik vragen of problemen heb. Die kan ik altijd kwijt bij hem, ook wat me allemaal dwars zit. Mijn werkbegeleider Derk kijkt hoe ik werk en hoe ik het allemaal doe. Soms vraagt hij hoe het gaat en of ik de Campina gevuld heb. Af en toe geeft hij tips om dingen nog beter te doen.

Inklokken

Als ik binnen kom ga ik eerst naar de kantine toe en doe ik al mijn spullen in mijn kluisje en drink ik nog even wat. Dan klok ik me in en bij de winkeldeur ook nog een keer. Dan kijk ik even in de zuivelcel wat er allemaal in staat en loop ik naar de zuivelafdeling. Ik ga dan even

checken of er in de koeling een rol-in met melk is. Soms moet ik er eentje ophalen en dan loop ik door.

Ik ga naar het kantoor om de thermometer te pakken en de map, stift en bordenwisser. Ik ga alle koelingen langs om de temperatuur op te meten en op te schrijven op de stickers van de koeling. Daarna ga ik de melk vullen. Het is belangrijk dat je op datum vult en spiegelt. Dat is het FIFO-systeem, First In First Out, en dat betekent de oude naar voren en de nieuwe achterin. Die dan over datum zijn haal ik er uit, dat is voor de voedselbank in Veghel.

Af en toe wordt er wel eens gevraagd aan de DKW-vulploeg om even bij de kassa te komen. Soms moet ik even checken hoeveel iets kost of iets van over de datum weg halen. Soms is de flessenband vol en dan haal ik de kratten even op en stapel ze op. Soms mag ik mensen helpen met de shag of sigaretten en even mee lopen als ze iets niet kunnen vinden of er niet bij kunnen. Af en toe mag ik ook de schappen schoonmaken, ze zijn soms heel erg vies.

Ik heb net afscheid moeten nemen van mijn baas filiaalmanager Jan Mark Dorland. Hij heeft een aanbieding gekregen van de Albert Heijn om daar te komen werken. Ik vond en vind het nog steeds erg moeilijk om afscheid van hem te nemen. Gelukkig heb ik Derk nog die is goed te vertrouwen.

Ik mag mee met het bedrijfsuitje naar Elst en we gaan wokken. Dat vind ik erg leuk om te doen.

Toevallig ben ik jarig op een maandag en dat vier ik in de Jumbo met versgebakken appeltaart van mijn moeder.

Mijn collega's zijn hartstikke aardig en lief en vragen veel aan mij wat ik allemaal heb gedaan in het weekend. Derk is ook altijd nieuwsgierig. Ik heb het erg naar mijn zin en ik ben gelukkig in de Jumbo. Ik vind het werk erg leuk en de contract is nog met 4 maanden verlengd tot 30 april.

Lize

Certificaten
horeca-assistent
voor Wilbert en
Anne José

Feest op Spelderholt

Aan de Spelderholt Academie kun je
mooie opleidingen volgen op het ge-
bied van zorg, horeca en onderhoud.
Veel jongelui met Downsyndroom
kennen dit prachtige opleidingsin-
stituut in de bossen van Beekbergen.
Aan het eind van het studiejaar is
het dan tijd voor een passend feest.

• tekst en foto's Rob Goor

De unieke mengeling van spanning en uitgelatenheid die hoort bij een diploma-uitreiking was duidelijk tastbaar in en rond de tuinzaal van de Spelderholt Academie. Voor tientallen jongelui – vaak samen met hun familie in feestelijk zomerse outfit – was het donderdag 15 juli groot feest.

Deze middag werden diploma's en certificaten uitgereikt waar de studenten hard voor hadden gewerkt. Dat bleek natuurlijk uit hun reacties, maar zeker ook uit de bijzondere introductie die adjunct-directeur John Aalders en leergang-coördinator Elma Sloof hen ieder persoonlijk gaf. Zij koppelden professionaliteit aan een warme betrokkenheid en gaven hun studenten het zelfvertrouwen dat zij nodig hadden.

Horeca-assistent

Twee jonge mensen met Downsyndroom kregen zo hun certificaat voor het eerste jaar van hun opleiding tot horeca-

assistent: Wilbert van Hal en Anne José van der Kolk. Lezers van Down+Up kennen Anne José natuurlijk nog van de serie artikelen die haar moeder Joke enkele jaren geleden aan haar leerweg wijdde.

Interim-directeur Jan Eppink kon zich nog verbazen over de wereld van Spelderholt. 'Je ziet studenten hier in een paar maanden echt groeien', stelde hij vast bij het welkom heten. Hij memoreerde drie peilers zonder welke de succesvolle student op Spelderholt niet kan: de vrijwilligers die vooral in de examentijd extra ondersteuning bieden, het regulier onderwijs ('bijvoorbeeld de steun van het ROC Rijn-IJssel, de grote regionale onderwijsinstelling hier in de buurt') en de bedrijven die willen investeren in externe stages ('gelukkig nemen ze hun verantwoordelijkheid').

Werk is belangrijk

In een beschouwing over 'hoe je leven loopt en wat je later doet' drukte psycho-

loge Martha Grootenhuis de studenten en hun ouders nog eens op het hart hoe belangrijk de opleiding op Spelderholt is. 'Werk is belangrijk in het leven. Het geeft je het gevoel nuttig te zijn, je ontmoet mensen, je leert vrienden te maken en... je kunt geld verdienen.'

John Aalders, de leidinggevende van de Academie, heeft nog wel zorgen over het vervolgtraject voor de studenten. 'De aansluiting is nog niet echt goed.' Spelderholt doet er echter wel alles aan. Een jaar voordat de studenten vertrekken is er overleg met het UWV en een arbeidsdeskundige. Er zijn contacten met dertig faciliterende werkbedrijven en er is - al jaren - goede samenwerking met de landelijke jobcoachorganisatie Refrisk.

Ja, werk is belangrijk. Blijft de vraag of er voor hen die de weg naar de gewone arbeidsmarkt zouden kunnen bewandelen, ooit voldoende ruimte komt.

